

İBRAHİM ÜNSAL

BATTAL GAZİ

TARİHİ ROMAN

KORKUSUZ
SAVAŞCI

GENÇ HAYAT

İBRAHİM ÜNSAL

İbrahim Ünsal, 1955'te Pazar'da doğdu. Bugün Tokat'ın en yakın ilçesi olan Pazar, o yıllarda Turhal'a bağlı küçük bir nahiyeydi. Yazar; ilk ve ortaokulu, Kazova'nın ortasındaki bu şirin kasabada okudu. Lise ve üniversite tahsilini ise İstanbul'da tamamladı.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, İğdır'da öğretmenliğe başladı. Daha sonra atandığı İstanbul'un çeşitli okullarında Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. 2008 yılında, Bahçelievler Lisesi'nden emekli oldu.

Çocuk ve gençlik hikâyeleri ile gençlik romanları yazan İbrahim Ünsal'ın edebiyata ilgisi ortaokul döneminde başladı. Önce hikâye ve romana ilgi duydu. Sonra ortaokuldaki Türkçe öğretmenin sayesinde şiirin güzellikleriyle tanıştı. Hayatının yön bulmasında çok büyük etkisi olan aynı öğretmenin ilgi ve teşviki ile ortaokulun son sınıfında ilk şiir denemelerini yazdı.

Yazarın şiire ilgisi, lise ve üniversite yıllarında da artarak devam etti. Bu arada şiirin yanı sıra kısa hikâyeler de yazmaya başladı.

Yazarın ilk kitabı, 2007 yılında yayınlanan 'Şeker Emmi' oldu. Daha sonra 'Annem-Hayat Ağacım' adlı uzun öyküsü yayımlandı. Bunu üç kitabı izledi: Prenses Kim Olacak, Köyde Bir Hafta, Kiraz Ağacındaki Çocuk.

Toplamda 10 kitap olarak yayına hazırlanmakta olan 'Bizim Kahramanlarımız' dizisinden; Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa, Korkusuz Savaşçı Battal Gazi, Antep Şehidi Şahin Bey, Yürekli Kadın Nene Hatun, Çanakkale Yiğidi Seyit Onbaşı ve Fethin Sancaktarı Ulubatlı Hasan adlı eserleri yayınlanmıştır.

ÖNSÖZ

Bu kitabın hazırlık aşamasında, bugüne kadar yazılmış bütün 'Battal Gazi' hikâyelerini-destanlarını okudum. Bununla da yetinemedim, bazı Malatyalı yaşlılardan sözlü olarak da Battal Gazi'nin hayatını, kahramanlıklarını dinledim. Hepsinde ana tema aşağı yukarı aynıydı, ama ondan ötesi olabildiğince farklı ayrıntılar içeriyordu. Sözlü olarak dinlediklerimde, doğal olarak, olağanüstü masal öğeleri çok daha fazla idi. Ben, destanların özelliklerini çok iyi bildiğimden, bunu hiç yadırgamadım. Oysa bundan elli yıl önce yayınlanmış bir kitapta bu olağanüstülükler 'uydurma' yaftasıyla küçümseniyor, bunlarla güya dalga geçiliyordu. Üstelik bu yazar, önsözüne eklediği ifadelerle çelişkiye düşerek, gereksiz ayrıntılara boğduğu kitabında, kendisi de mantık hatalarıyla dolu abartılı olay ve niteliklere yer veriyordu.

Yanlış anlaşılmasın, bunları anlatmaktan kastım, bir yazarı küçümsemek değildir. Kitap yazmanın ne kadar zor ve emek gerektiren bir iş olduğunu, bütün yazarlar gibi ben de çok iyi bilirim. Sözüünü ettiğim yazar da nihayetinde kim bilir nice büyük emekler sarf ederek bu kitabı yazmıştır. Elbette saygı duyarım. Hatta bu kitabı yazarken onun eserinden de yararlandığım yerler oldu. Söylemek istediğim şu ki her destan -daha önce de ifade ettiğim gibi- gerçek dışılıklar taşır. Bu, tekâmülü asırlar alan bir sözlü gelenek ürünü için gayet doğaldır. Dolayısıyla okurlarımız, günümüz Türkçesiyle yazılan bu destanda da Battal Gazi Destanı'nın orijinal taş basması nüshalarında ve halkın belleğinde şekillenen versiyonlarında yer alan bazı olağanüstü olay ve nitelikler bulacaklardır. Sonuç itibariyle okudukları eser bir destandır; dolayısıyla roman tarzında kaleme alınmış olsa da bu

destansı unsurların-motiflerin doğal karşılanması gerekir. Bu kitabın da içinde yer aldığı 'Bizim Kahramanlarımız' planlanırken, hedef kitle olarak beşinci sınıftan onuncu sınıfa kadar olan on ile on beş yaş arasındaki ortaokul ve lise öğrencileri esas alınmıştır. Bu nedenle dizide yer alan kitaplarda, onların anlayacakları dil ve zevk alacakları bir anlatım kullanılmaya çalışılmıştır.

Sayfaların altında dipnot olarak anlamları verilen kelimelerin çokluğu, genç okurlarımızı yanıltmasın. Yukarıdaki satırlarda yer alan üslupla ilgili açıklama, bu durumla bir çelişki oluşturmaz. Çünkü dikkat edilecek olunursa anlamları verilen kelimelerin çoğu bugün, ilk gençliklerini yaşayan okurların üstündeki yaşta olanlar için hiç de anlamı açıklama gerektiren sözcükler değildir. On beş yaşın üstünde olanlar için günlük konuşma dilinde kullanılan kelimelerdir. Dipnotlarda yer alan kelimelerin normalden çok olmasının sebebini, birinci kitabı yazarken yaşadığım bir olayla açıklamak istiyorum:

Kısa biyografimde görüleceği üzere, beş yıl önce emekli oldum. Ama mesleğimden ve öğrencilerimden kopamadım. Son dört yıldır, lise ve ortaokullarda öğretmenlik yapıyorum. Bütün ortaöğretim okullarında Türkçe-Edebiyat derslerinin haftada bir saati okuma etkinliği olarak planlanıyor.

Bu yıl derslerine girdiğim sınıflardaki okuma saatlerinde, kırk dakikalık ders boyunca, ortalama otuz öğrenciden otuz-kırk soru alıyorum. Hepsi de okudukları kitaplarda ilk kez karşılaştıkları sözcüklerin anlamlarıyla ilgili... Aslında bunların neredeyse tamamına yakını, günlük konuşma dilimizde kullanılıyor. Ama öğrenciler bu sözcükleri bilmiyor. Çünkü onlar, birinci kitabımın önsözünde de ifadeye mecbur kaldığım gibi zorunlu tutulmadıkları sürece kitap okumuyorlar. Bunun doğal bir sonucu olarak kelime hazneleri de çok sığ... Dizinin ilk kitabını yazdığım sıralardı... Okuma saatinde öğrencilerden birisi, 'tenha' sözcüğünün anlamını sordu. Tenha... On beş yaş üstünde olup da bu sözcüğü bilmeyen, kullanmayan var mıdır? Bir ortaokul öğrencisinin bilmesi gerekir, fakat ne yazık ki bilmiyorlar. En azından büyük bir kısmı bilmiyor. Me-

rak edip sınıfa, “Bu sözcüğü kim cümle içinde kullanabilir?” diye sordum. Maalesef hiçbirinden cevap alamadım. Sonra, başka sözcüklerle başka sınıflardaki öğrencileri sınıadım. Hayır, bilmiyorlar. Ortaokul öğrencileri, tıpkı ‘tenha’ sözcüğü gibi bugün yaygın olarak kullanılan daha birçok kelimenin anlamını bilmiyor. İşte bizzat yaşadığım bu canlı örnek üzerine, yazmaktan olduğum kitaplarda, öğrencilerin anlamakta güçlük çekeceklerini tahmin ettiğim sözcüklerin anlamını, her sayfanın sonunda dipnot olarak göstermeye karar verdim. Bunu yaparken alfabetik sırayı takip etmedim. Okur, anlamını bilmediği bir sözcükle karşılaştığında, satır sonundaki dipnotta hemen o sözcüğün karşılığını bulup öğrensin istedim. Bu uygulamayla, ‘Bizim Kahramanlarımız’ dizisinin genel amaçlarına bir madde daha eklemiş oldum. İkinci kitabımın önsözünü, bu amaçları maddeler hâlinde sıralayarak bitiriyorum:

- Seviyelerine uygun bir üslupla kaleme alınan bu kitaplar vasıtasıyla, çocuklarımıza ve gençlerimize okuma sevgisi ve zevki aşılacak;
- Genç okurların okuma, anlama ve ifade yeteneklerini geliştirmek;
- Ortaokul ve lise öğrencilerine millî tarih bilinci kazandırmak;
- Millî kahramanlarımızı tanıtmak; bu suretle, milletçe onlara olan minnet borcumuzu, kişisel olarak kendi şahsım adına kısmen de olsa ödeyebilmek;
- Çocuklarımızdaki, gençlerimizdeki millî duyguları güçlendirmek;
- Sayfa sonlarındaki mini sözlük çalışmasıyla, öğrencilerimizin kelime haznelerini sığıktan kurtarıp zenginleştirmek.

Birkaç küçük ve genç okurumda bu amaçlara cüzi oranda ulaşmış bile olursam ne mutlu bana...

Üçüncü kitabın önsözünde buluşmak üzere...

Nisan, 2013

İbrahim Ünsal

DESTANLAR VE BATTAL GAZİ

Dünya edebiyatında en eski yazın türü 'destan'dır. Her köklü ulusun edebiyat tarihi, kuşaklar boyu bütün milletin ortak ürünü olan anonim destanlarla başlar. Türklerin de edebiyat tarihinde çok çok eskilere dayanan pek çok destan vardır. Bunların bazıları, İslâmiyet'in Türklerce kabulünden öncesine aittir. Bazı destanlar ise İslâmiyet'in kabulünü takip eden on birinci asırdan itibaren oluşmuştur.

Saka, Hun, Göktürk, Uygur dönemlerindeki Alp Er Tunga, Oğuz Kağan, Bozkurt, Türeyiş gibi destanlar, birinci olarak zikredilen eski devirlere aittir. Manas, Genç Osman, Köroğlu gibi destanlar ise Türk-İslam kültürü ile oluşmuş edebî ürünlerdir. İşte bu ikinci ana dönem destanlarının en önemlilerinden birisi de hayatı kahramanlıklarla dolu 'Battal Gazi Destanı'dır. Battal Gazi'nin destanlaşan kahramanlıklarına ait kısa tarihçe; bu destanın orijinal taşbasması nüshasından, Behçet Kemal Çağlar'ın kalemikle nazma aktarılan bir bölümde şöyle verilmektedir:

Taşbasması bir kitapta dilimiz

Selçuk'tan önceyi açmış elimiz

Yumun gözünüzü seyran edelim

Malatya'ya düşüversin yolumuz

Her birinde ayrı bir şevk bir hüner

Her biri bir sürü kâfiri yener

Muhammet'ten sonra Selçuk'tan evvel

Bir avuçmuş Malatyalı gaziler

Bu dizelerden de anlaşılacağı üzere, Battal Gazi Destanı'ndaki olaylar on birinci ve/veya on ikinci asırda geçmektedir. Destanlar, gerçeklik yönünden de diğer edebî türlere göre değişiklik gösterirler. Şöyle ki: Örneğin hikâye ve romanda, bazı istisnalar hariç, kurgu ürünü olan eser ya da bölümler de gerçeğe uygundur. Masallar, zaman ve mekân belli olmaksızın; hem olay örgüsü hem de tipler, karakterler yönünden olağanüstü özellikler taşır. Destanlarda ise gerçekle olağanüstülük iç içedir. Halk hikâyelerinde de görülen bu özellik, şöyle izah edilebilir ki destanların çıkış noktası, gerçekten yaşanmış büyük bir tarihi olaydır. Bu savaş, göç ya da herhangi bir doğal afet olabilir. Hangi olayı konu alırsa alsın, bütün destanlarda ana tema kahramanlıktır.

Her destanın, genellikle adını aldığı bir kahramanı vardır. Bu kahraman; içinde yaşadığı toplum, millet adına büyük, hatta olağanüstü başarılar gösterir. Savaşlar kazanır, mensubu olduğu kavmi, milleti felaketlerden kurtarır. Toplum için yol gösterici olur. Sözlü edebiyatın ürünü olan destanlar, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa geçerken birtakım olağanüstülükler, hatta mucizelerden beslenir. Ama bu durum, destanın milletler açısından önemine herhangi bir şekilde sekte vurmaz. Bilakis o önem daha da kuvvetlendirilmiş olur. O önem ki hiçbir yazınsal türde olamadığı kadar ulvidir. Destanlar, her biri bir millî kimlik kazanmış olan semboller, yaşananlar, yaşatılanlar vasıtasıyla millî birlik ve beraberliği, millî duygular etrafında kuvvetlen-

dirir. Böylece millî bütünleşmeyi, kaynaşmayı sağlar. İslamiyet'in kabulünden sonraki Türk destanlarında, millî sembollerin yanında dinî unsurlar da yer alır. Bu destanların muhtevasını oluşturan mücadeleler, savaşlar İslamiyet'i koruma ve yayma gayesi taşır. Bu sayededir ki İslami devir destanları, Türk ve Müslüman toplumları açısından diğerlerine göre artı bir farklılık gösterir. Bunlarda, genel olarak bütün destanlar için geçerli olan millî birlik ve beraberliği sağlama işlevine, dinî inanç ve gayelerle toplumları birleştirme ve kaynaştırma misyonu da eklenmiştir.

İşte Battal Gazi de yaklaşık on asırdır destanıyla dilleri tatlandıran, gönülleri şenlendiren, ruhları yücelten millî ve dinî bir kahramandır. Şahsında, Müslüman Türkleri, kâfirlere karşı hep muzaffer kılan bir Müslüman Türk kahramanıdır.

HAYDİ CAFER

Sıcacık bir bahar günüydü. Mayıs güneşi, tam tepeden batiya meyletmek üzereydi. Şehrin kuzey tarafındaki geniş çayır cıvıl cıvıldı.

Her yaştan çocuk ve gençler... Yaşıt gruplar hâlinde çayıra yayılmışlar. Panayır* yerine çevirdikleri yemyeşil alanda gruplarına uygun oyunlar oynamaktalar. Küçük yaştakiler kovalamaca peşinde. Bazıları çelik-çomakta. Biraz daha büyükleri, ok atma yarışındalar. Genç sayılabilecekler ise kılıç-kalkan ile cenge tuşmuşlar...

Meydanın ortalarında bir yer, en kalabalık olanı. Burada çember oluşturanların yaşı on iki ile on beş arasında değişiyor.

Çemberin ortasında her zamankinden farklı bir güreş var... Belden yukarısı çıplak üç genç pehlivan kapışıyorlar.

Bire karşı iki... Seyirciler, avazları çıktığı kadar bağırıyorlar... Bire karşı güreşen ikiliyi tutan yok. Hepsi, bu iki kişinin yıkmaya çalıştığı genç pehlivanı coşturmak gayretinde:

“Haydi Cafer!”

“Yeter sınıdığın gayrı.”

“Akşama kadar uğraşsalar boşuna ...”

* **Panayır:** Belli zamanlarda kurulan, sergi ve eğlence yeri niteliği de taşıyan büyük pazar.

“Yıkabilirler mi seni hiç!”

“Kaldır havaya şunları.”

“Vur sırtlarını çayıra.”

“Vur ki bir daha karşına çıkmasınlar.”

Seyircinin yıkılmaz bellediği, on dördünde bir yiğit... Bir yenilmez pehlivan ki sırtı toprak, karnı güneş görmemiş. Yaşına göre iri yarı, çelik gibi bir vücut ... Omuzlar üstünde eğilmez bir baş ... Bir çalımlı duruş ...

Bütün bunlara karşın bir çocuksu çehre ki daima güleç. Ayın on dördü, sanki yaşınca yansımış yüzüne ... Bir güzellik ki ancak bu kadar güzel olur.

Bu dolunay aydınlığındaki esmer güzeli yüzü benlerle bezeli çelikten yiğidin adı Cafer... Malatya Serdarı* Hüseyin Gazi'nin kendi gibi yiğit, biricik oğlu Cafer. Cafer ki ondaki kuvvet, ondaki cesaret kimsede yok. Yarışta geçilmez, güreşte yenilmez, cesareti sınanmaz Cafer ki bunu bütün Malatya bilmekte.

Hüseyin Gazi onun sadece babası değil, aynı zamanda cenk hocası ... At üstünde kılıç sallamayı, mızrak kullanmayı, gürz** savurmayı, en sert yaylarla ok atmaya öğretmiş oğluna ... Daha on yaşındayken kispet*** giydirip er meydanına çıkarmış.

İşte o Cafer şimdi, kendinden yaşça büyük iki pehlivanla güreş tutmuş. Tutmuş ama o vakte dek henüz parmağını bile kıpırdatmamış.

Vücudu, ayaklarından toprağa kök salmış sanki. Kıpırtısız duruyor, dimdik. Aslan pazulu kollarını göğsünde bağlamış. Bede-

* **Serdar:** Başkomutan.

** **Gürz:** Eskiden silah olarak kullanılan demir topuz.

*** **Kispet:** Yağlı güreşte pehlivanların giydikleri, belden baldıra kadar uzanan dar paçalı meşin pantolon.

nindeki tek kıpırtı gözleriyle dudaklarında. Kendisini yıkmaya çabalayan iki pehlivana yüksekten bakarak ağız ucuyla, dudak kıvrımıyla gülümsüyor.

Rakiplerinden biri bir bacağına yapışmış, diğeri öbür bacağına. Güya ikisi bir olup havaya kaldıracaklar. Havaya mı! Yerinden sökemiyorlar ki havaya kaldırsınlar. İki kişi bir olup tek ayağını yerden kesemiyorlar...

Taraftarları sabırsızlanmakta Cafer'in:

“Haydi Cafer!”

“Yeter yahu beklettiğin!”

“Kaldır şunların ikisini bir!”

“Yapıştır sırtlarını çayır üstüne!”

Nihayet sabır taşı çatlıyor seyircilerde. Birbirine karışan tek tek bağırışlar koroya dönüşüyor:

“Haydi Cafer, vur yere!”

“Haydi Cafer, vur yere!”

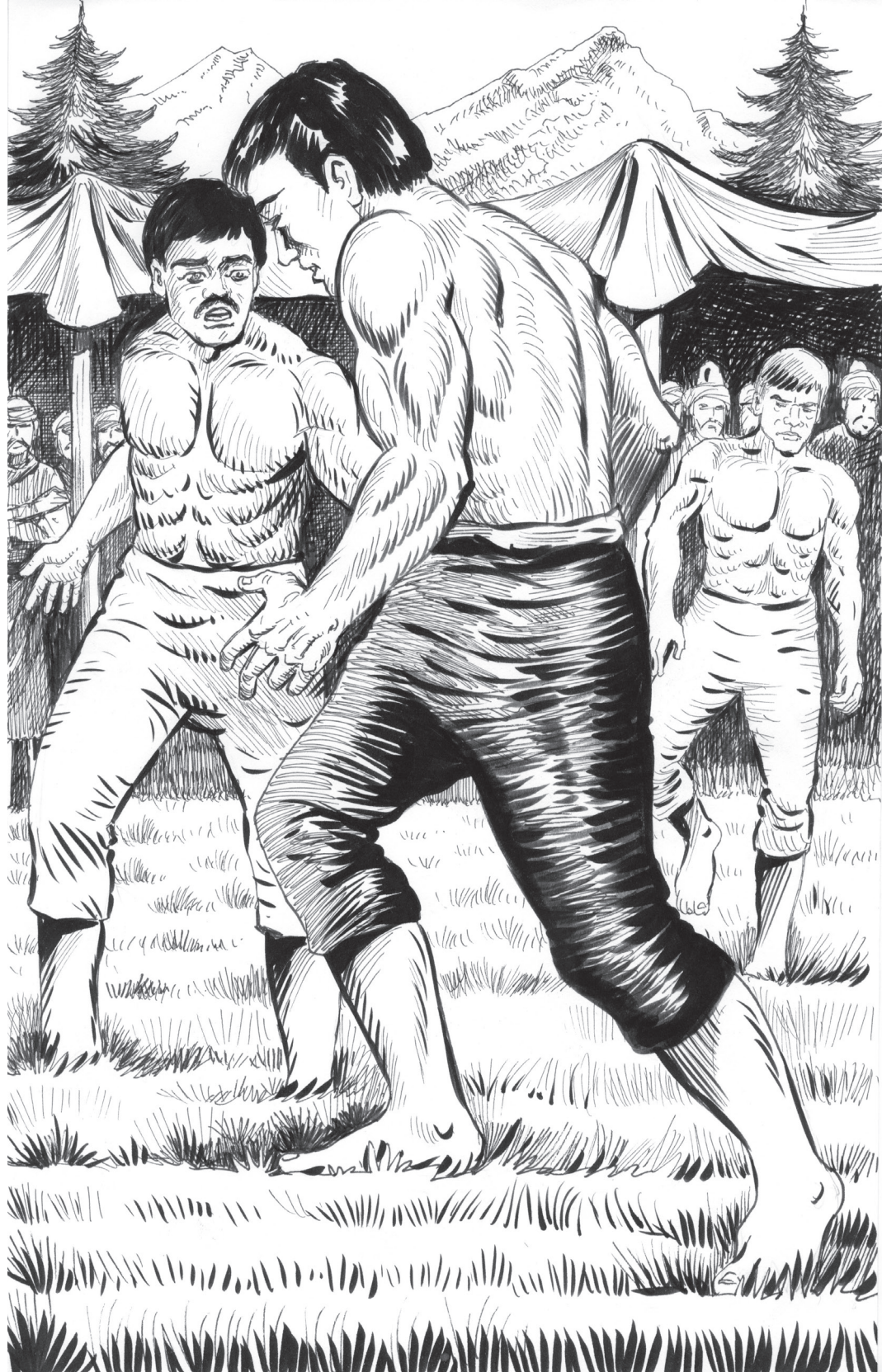
Küçük pehlivan, daha fazla bekletmiyor taraftarlarını. Ani bir hareketle yere çömeliyor. Tekrar doğrulurken her iki rakibini dizlerinin üstünden kavrayıp ayaklarını yerden kesiyor onların. Hemen arkasından da -her nasıl yaptıysa artık- her iki genç pehlivanın sırtlarını çayıra yapıştırıyor.

Cafer, dimdik ayakta. Seyirciler koşturup onu omuzlarına alıyor. Bağırışlar çağırışlar arasında alanda turluyorlar.

Bir süre sonra Cafer, yakasız işliğini* üstüne geçirirken çocuklardan birisi bağırdı:

“Cafer, baban geliyor!”

* **İşlik:** Halk dilinde gömlek.

Bu haber üzerine Cafer'in önündeki kalabalık açıldı. Dörtmala gelen bir doru at*, birkaç saniye sonra çocukların önünde durdu.

Cafer'in babası Hüseyin Gazi bu. Malatya Emirligi'ndeki** Türk-İslam Ordusu'nun yiğit serdarı. Dimdik oturduğu atının üzerinden bir süre gülümseyerek oğluna baktı. Sonra ona elini uzatarak seslendi:

“Gel bakalım pehlivan, eve gitme vaktidir.”

Babasının bileğinden kavradığı Cafer, bir sıçrayışta atının terkisine atladı. Çocukların coşkulu bağırışları arasında kamçılandı doru at. Baba oğul iki yiğidi, evlerine doğru uçurdu.

* **Doru at:** Gövdesi kızıl, ayakları ve yelesi kara olan at.

** **Emir:** Bazı Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir ya da ülkenin başı.

ALA GEYİK

Malatya Serdarı Hüseyin Gazi, ertesi gün çok erken kalktı yataktan. Cafer uyandığında bir hazırlık içinde gördü babasını. Yüzünü yıkamak için bahçedeki kuyudan su çekerken, atını eyerleyen Gazi'ye sordu:

“Hayırlar ola yiğit babam, gazaya mı gidersin?”

Hüseyin Gazi, bu soru üzerine derin bir iç geçirdi. ‘Nerede o günler!’ der gibi elini salladı.

“Namazdan sonra konuşalım Pehlivan.” dedi.

O sırada, yakınlardaki birkaç minarede birden sabah ezanı okunmaya başladı.

Onlar namaz kılarken Saide Hatun, sabah çorbasını yer sofrasına koymuştu. Kısa bir süre sonra Hüseyin Gazi, yuvarlak tahta sofranın ortasındaki sütlü çorbayı kaşıklarlarken yola hazırlığının sebebini açıkladı. Soruyu Cafer sorduğu için cevabı da ona verdi:

“Oğul, uzunca bir süre gaza* yasaklanmıştır Malatya gazilerine**.”

Cafer'den önce, anası Saide Hatun şaşkınlığını dile getirdi:

“O nasıl laftır Bey? Allah yolunda savaşa kim yasak koyabilirmiş?”

Cafer, önce anasının sözünü tasdik etti:

* **Gaza:** İslâm dinini korumak ya da yaymak için Müslüman olmayanlara karşı yapılan savaş.

** **Gazi:** İslâm Ordusu'nda, düşmanla savaşan veya savaş yapmış kimse; savaşta yaralanan asker.